BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 5 februari 1986

tot goedkeuring van de oprichting van het „Stahlcenter Röchling-Possehl GmbH & Co. KG" te Mannheim, door Röchling Eisenhandel KG, te Ludwigshafen, en Possehl Eisen- und Stahl GmbH, te Mannheim, en de in verband daarmee gesloten concurrentiebeperkende overeenkomst

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(86/30/EGKS)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, met name op de artikelen 65 en 66,

Gelet op Beschikking nr. 24-54 van de Hoge Autoriteit van 6 mei 1954 houdende een reglement inzake de toepassing van artikel 66, sub 1, van het Verdrag nopens de kenmerkende elementen van de controle op een onderneming (1),

Gezien het gemeenschappelijk ingediende verzoek van de ondernemingen Röchling Eisenhandel KG, te Ludwigshafen- en Possehl Eisen und Stahl GmbH, te Mannheim, van 11 februari 1985, zoals gewijzigd bij brief van 12 augustus 1985,

Overwegende hetgeen volgt:

I

1. De Röchling Eisenhandel KG, Ludwigshafen (Röchling), is een staalhandelsonderneming in de zin van artikel 80 van het Verdrag met een kapitaal van 16 miljoen DM en een dochteronderneming voor 100 % van de commanditaire vennootschap Gebr. Röchling te Mannheim. Zij houdt zich bezig met handelstransacties van allerlei aard, met name echter betreffende produkten in de staalproducerende en -verwerkende industrie.

2. De Possehl Eisen- und Stahlgesellschaft mbH, te Mannheim (Possehl), is een staalhandelsonderneming in de zin van artikel 80 van het Verdrag met een kapitaal van 1 miljoen DM die zich bezighoudt met de opslag van en de handel in produkten van de ijzer- en staalindustrie. Zij is een dochteronderneming voor 100 % van de Eisen- und Stahlgesellschaft Saar-Luxemburg mbH, te Stuttgart (Saarlux), die tot de Sacilor-groep behoort.

3. Röchling en Possehl zijn voornemens een gemeenschappelijke onderneming op te richten onder de naam „Stahlcenter Röchling-Possehl GmbH & Co. KG, Mannheim" (Stahlcenter Röchling-Possehl) met een kapitaal van 2 miljoen DM. Deze onderneming zal voornamelijk ten doel hebben handel in staalprodukten te drijven in de regio Mannheim-Ludwigshafen.

4. Men wil het projekt aldus tot stand brengen dat de tegenwoordige opslagplaats van Possehl te Mannheim door de gemeenschappelijke onderneming wordt geëxploiteerd. De huidige opslagplaats van Röchling Eisenhandel KG in Ludwigshafen wordt stilgelegd. Ter vervulling van haar taken neemt de gemeenschappelijke onderneming van haar vennoten (Röchling en Possehl) het nodige geïnvesteerde vermogen alsmede een deel van het personeel van de oprichtende vennootschappen over.

5. In deze gemeenschappelijke onderneming zal Röchling een aandeel van 49 % en Possehl een aandeel van 51 % bezitten, zowel als commanditaire vennoten van de KG alsook als vennoten van de complementaire Röchling-Possehl GmbH te Mannheim. Uit de betrokken overeenkomsten blijkt echter dat voor de besluitvorming een meerderheid van méér dan 51 % vereist is, zodat geen van de beide deelnemers bij de huidige deelnemingsverhoudingen de wederpartij kan overstemmen.

6. Onder deze omstandigheden zullen Röchling en Possehl de controle in de zin van Beschikking nr. 24-54 over het Stahlcenter Röchling-Possehl gemeenschappelijk uitoefenen. Het projekt zal derhalve een concentratie in de zin van artikel 66, lid 1, zijn tussen Stahlcenter Röchling-Possehl en Röchling, enrzijds, en tussen Stahlcenter Röchling-Possehl en Possehl, anderzijds, zonder dat echter een concentratie tussen Röchling en Possehl ontstaat.

7. Naast de oprichting van het Stahlcenter Röchling-Possehl hebben Röchling en Possehl, respectievelijk Saarlux, een overeenkomst gesloten volgens welke de wederzijdse klanten in de regio Mannheim-Ludwigshafen uitsluitend uit het magazijn van de gemeenschappelijke onderneming zullen worden bevoorraad. Gezien deze overeenkomst hebben zij elkaar wederzijds de plicht opgelegd met ingang van 1 maart 1985 zonder toestemming van de wederpartij geen contracten op lange termijn meer te sluiten en hun inkopen onderling af te stemmen.

II

8. Het projekt heeft ten doel de prestaties en de rentabiliteit bij de beide rechtstreeks betrokken handelsondernemingen te bevorderen en zal dienen tot hun herstructurering en consolidatie.

Deze concentratie op het gebied van de handel is noodzakelijk geworden door de enorme overcapaciteiten die in het opslagbedrijf in de staalbranche aan de dag treden. Zij moet worden beoordeeld in samenhang met de wegens de staalcrisis noodzakelijk geworden concentratie op het gebied van de produktie, die een — zij het niet zo verregaande — pendant op het gebied van de handel noodzakelijk maakt.

(1) PB van de EGKS van 11 mei 1954, blz. 345.

De in de afgelopen jaren waar te nemen dalende rentabiliteit van de rechtstreeks bij de overeenkomst betrokken ondernemingen, die vooral tot uitdrukking komt in de teruggang van hun omzetten in de afgelopen drie jaar (1982, 1983, 1984) ten opzichte van 1981 en in hun balansresultaten in deze jaren, dwong deze ondernemingen ertoe hun beide magazijnen stil te leggen en de daar tewerkgestelde werknemers te ontslaan dan wel via concentratie op één magazijn (Mannheim) en stillegging van het andere (Ludwigshafen) het voortbestaan van de commerciële activiteiten en grotendeels ook de tewerkstelling te verzekeren, zodat de aanwezigheid van nog een concurrent op de markt gewaarborgd wordt.

Door de hierboven geschetste concentratie op één magazijn worden via de daarmee verbonden verkleining van de verkoopinstallaties aanzienlijke besparingen op verkoop-, beheers-, opslag- en personeelskosten bereikt. Bovendien wordt een betere benutting van het beschikbare personeel en de beschikbare installaties gerealiseerd, hetgeen de overlevingskansen van de gemeenschappelijke onderneming vergroot. De beide magazijnen van Röchling en Possehl zijn namelijk vóór de concentratie op één magazijn voor minder dan 50 % benut. Daardoor worden ook aanzienlijke extra-investeringen van circa 6 miljoen DM bespaard, die anders voor de modernisering van de gedeeltelijk verouderde installaties van het stil te leggen magazijn te Ludwigshafen noodzakelijk zouden zijn.

Voorts realiseert men door de concentratie op één magazijn een verbetering van de kwaliteit van de afzet via een verbeterde informatie en dienstverlening aan de afnemers. De betrokken ondernemingen willen in het magazijn van de gemeenschappelijke onderneming een moderne kantoortechniek invoeren en een dialoogsysteem toepassen. Daardoor wordt de orderverwerking, mede gezien het feit dat de afnemers zich nog slechts tot één magazijn behoeven te wenden, vereenvoudigd en de afwikkeling versneld. Tenslotte maakt de concentratie op één magazijn een halvering van de voorraden van de vennoten mogelijk. De orders kunnen tot grotere partijen worden aaneengevoegd, zodat men tegelijkertijd op de transportkosten bespaart.

De bovengenoemde rationalisatie bij de verkoop geldt mutatis mutandis ook voor de inkoop, met name ten aanzien van de besparing op inkoop-, beheers-, opslag- en personeelskosten, de betere benutting van het personeel en de beschikbare installaties, de besparing op investeringen, de invoering van een moderne kantoortechniek en het dialoogsysteem, de vereenvoudiging van de orderverwerking en de afwikkeling, de besparing op transportkosten enz.

Bovendien willen de betrokkenen de afzetstructuur zo wijzigen dat men in de toekomst niet zoals tevoren alleen aan de handel, maar ook rechtstreeks aan de gebruikers zal verkopen.

Grosso modo worden door de totstandbrenging van de overeenkomst de voorwaarden geschapen om de meest rationele distributie der produkten op een hoog prestatieniveau te waarborgen, waarbij deze voordelen uiteindelijk aan de gebruikers ten goede zullen komen.

9. Ten einde de gevolgen van deze transactie voor de staalmarkt te kunnen beoordelen dient de activiteit van elk der betrokken ondernemingen in concreto te worden nagegaan, te weten op het gebied van de staalhandel die het hoofddoel vormt van zowel de twee rechtstreeks aan de gemeenschappelijke onderneming deelnemende vennootschappen (Röchling en Possehl) als van de nieuw op te richten gemeenschappelijke onderneming.

10. Als geografisch relevante markt komt daarbij slechts de Bondsrepubliek Duitsland in aanmerking, omdat de handelsactiviteiten van de gemeenschappelijke onderneming en van de beide moedervennootschappen tot deze markt beperkt zijn.

11. De afzethoeveelheden die voor de beoordeling van betekenis zijn kunnen uit de volgende tabel worden afgelezen :

Afzet in de handel met walserij-eindprodukten in de BRD

(Verkoop uit voorraad en directe verkoop)

(in 1 000 ton)

	(1)	(2)	(3)	(4)		(5)	(6)	(7)		
	BRD	Groep in Gebr. Röchling	Groep Sacilor (Saarlux + Possehl)	Groep Röchling + Groep Sacilor		Röchling KG Niederlassung Ludwigshafen (LH)	Possehl	Röchling LH + Possehl		
				Afzet	% van (1)			Afzet	% van (4)	% van (1)
1981	19 905	306,61	1 005,91	1 312,52	6,6	59,60	40,34	99,94	7,6	0,5
1982	16 453	205,47	780,30	985,77	6,0	37,13	29,35	66,48	6,7	0,4
1983	16 481	165,94	561,93	727,87	4,4	24,82	25,38	50,20	6,9	0,3
1984	15 542	162,13	592,94	754,27	4,8	22,37	18,22	40,59	5,4	0,3

Uit dit overzicht blijkt dat de afzet van de beide te fusioneren magazijnen van Röchling in Ludwigshafen en Possehl in Mannheim een gering aandeel uitmaakt (5,4 %) van de afzet van de beide indirect betrokken groepen (Röchling en Sacilor). Ten opzichte van de totale afzet van alle in de BRD werkzame staalhandelsondernemingen bedraagt het marktaandeel van de beide te fusioneren magazijnen voor de betrokken produkten slechts 0,3 %.

12. Ten einde de omvang van een eventueel groepseffekt te kunnen beoordelen, moet de afzet van de twee groepen waartoe de beide bij de concentratie betrokken ondernemingen behoren bij elkaar worden opgeteld.

13. De afzet van de groep in Gebr. Röchling (waartoe de Röchling Eisenhandel KG behoort) bedroeg in 1984 162 130 ton.

14. De afzet van de Sacilor-groep (waartoe de Possehl Eisen- und Stahlgesellschaft mbH behoort) bedroeg in hetzelfde jaar aan de betrokken produkten op de Duitse markt (waar zij via Possehl en haar moedervennootschap Eisen- und Stahlgesellschaft Saar-Luxemburg mbH te Stuttgart (Saarlux) werkzaam is) 592 940 ton.

15. Telt men de afzet van beide groepen op dan krijgt men een afzet van 754 270 ton, het maximale groepseffekt op de BRD-markt. Deze afzet komt overeen met ongeveer 4,8 % van de totale afzet van alle op deze markt werkzame ondernemingen die handel in de betrokken produkten drijven.

16. Zo blijkt dat zelfs wanneer men van dit maximale groepseffekt uitgaat het marktaandeel van beide groepen op de Duitse markt relatief gering blijft. Op deze markt staan de betrokkenen in scherpe concurrentie met vele grotere concerngebonden of onafhankelijke staalhandelsvennootschappen.

17. Uit het bovenstaande blijkt derhalve dat de betrokken ondernemingen en concerns ingevolge het projekt niet de macht krijgen op een belangrijk deel van de markt voor de betrokken produkten de prijs te bepalen, de produktie of de distributie te beheersen of te beperken, of de handhaving van een daadwerkelijke mededinging te belemmeren, of zich te onttrekken aan de regels van de mededinging zoals deze voortvloeien uit de toepassing van het Verdrag, met name door een kunstmatig bevoorrechte positie te scheppen, welke leidt tot een aanmerkelijk voordeel met betrekking tot de afzet. Daardoor beantwoordt het projekt aan de voorwaarden voor goedkeuring in artikel 66, lid 2.

III

18. De overeenkomst die is vervat in de tussen Röchling en Possehl respectievelijk Saarlux gesloten kaderovereenkomst, volgens welke de wederzijdse klanten in de regio Mannheim-Ludwigshafen in de toekomst uitsluitend door de gemeenschappelijke onderneming zullen worden bevoorraad, beperkt tussen de contractspartijen en de gemeenschappelijke onderneming de vrije mededinging op de gemeenschappelijke markt.

Door deze overeenkomst verplichten de betrokkenen in de regio Mannheim-Ludwigshafen zich, geen eigen commerciële activiteiten te ontplooien.

Deze beperking heeft tot gevolg dat de gemeenschappelijke onderneming wordt beschermd tegen de concurrentie van de deelnemende vennootschappen (concurrentieverbod).

19. Onder deze omstandigheden valt de overeenkomst onder het in artikel 65, lid 1, van het Verdrag neergelegde principiële verbod.

IV

20. Volgens artikel 65, lid 2, van het Verdrag kan echter voor specialisatieovereenkomsten en overeenkomsten tot gemeenschappelijke aankoop of verkoop en overeenkomsten die wat hun aard en werking betreft daaraan volstrekt analoog zijn, ontheffing van het kartelverbod worden verleend wanneer de Commissie van oordeel is dat zij aan de voorwaarden van dit voorschrift voldoen.

21. De overeenkomst inzake het concurrentieverbod moet worden beoordeeld tegen de achtergrond van de herstructurering van de deelnemende ondernemingen via het losmaken van hun activiteiten in de regio Mannheim-Ludwigshafen. Zij dient evenals overeenkomsten inzake specialisatie of gemeenschappelijke aan- of verkoop de rationalisatie van economische processen, en is derhalve wat haar aard en werking betreft volstrekt analoog aan deze overeenkomsten en kan derhalve ingevolge artikel 65, lid 2, van het Verdrag ontheffing verkrijgen indien en voor zover zij tot een duidelijke verbetering van de produktie of de verdeling van de genoemde produkten bijdraagt, indien de betrokken overeenkomst onmisbaar is voor het bereiken van deze doeleinden en niet van een meer beperkende aard dan voor haar doel noodzakelijk is, voorts de belanghebbende ondernemingen niet de macht kan geven om voor een belangrijk gedeelte van de betrokken produkten op de gemeenschappelijke markt de prijzen vast te stellen, de produktie of de afzet te beheersen of te beperken, noch deze ondernemingen kan onttrekken aan een daadwerkelijke mededinging van andere ondernemingen op de gemeenschappelijke markt.

22. De overeenkomst inzake het concurrentieverbod draagt tot een duidelijke verbetering van de verdeling der betrokken produkten bij, want zij houdt nauw verband met de oprichting van de gemeenschappelijke onderneming en beoogt haar economische resultaten te vergemakkelijken en te verhinderen dat de van haar oprichting te verwachten positieve gevolgen (zie overweging 8) door concurrentiehandelingen van de moedermaatschappijen in gevaar worden gebracht.

Aldus voldoet de overeenkomst aan de in artikel 65, lid 2, sub a), gestelde voorwaarde.

23. Voorts dient te worden nagegaan of de overeenkomst inzake het concurrentieverbod voor het bereiken van dit doel noodzakelijk is.

Zoals reeds hierboven (overweging 8) is uiteengezet vertonen de omzetten, de opbrengsten en daarmee de bruto-inkomsten van Possehl en Röchling (vestiging Ludwigshafen) een voortdurende daling. Dit komt het duidelijkst tot uitdrukking in de balansresultaten. Waren zij in 1982 nog positief, de balansresultaten over 1983 en 1984 zijn negatief en wel in toenemende mate.

De oprichting van de gemeenschappelijke onderneming en de daarmee verbonden herstructurering leveren het juiste middel op om deze negatieve ontwikkeling een halt toe te roepen en ten goede te keren. Voorwaarde daartoe is wel dat de levensvatbaarheid van de gemeenschappelijke onderneming wordt gehandhaafd. Juist dit doel is met de overeenkomst inzake het concurrentieverbod gediend, want zonder de concentratie van het aanbod bij de gemeenschappelijke onderneming zou men op een verder dalende rentabiliteit alsook met tekortschietend prestatievermogen en gebrek aan efficiëntie als gevolg van niet kosten dekkende omzetten rekening hebben moeten houden. Daarom is de overeenkomst voor de verwezenlijking van deze doeleinden onmisbaar.

24. In de overeenkomst inzake het concurrentieverbod staan geen verdergaande beperkingen dan haar hierboven beschreven doel vereist. Het verbod blijft beperkt tot het werkterrein van de gemeenschappelijke onderneming en geldt alleen in haar voordeel.

De in nummer 9 van de kaderovereenkomst nog verder afgesproken beperking, die een wederzijdse afstemming bij de inkoop en de toestemming van de wederpartij bij het sluiten van contracten op lange termijn omvat (zie overweging 7) heeft geen zelfstandige concurrentiebeperkende betekenis. Zij moet uitsluitend worden toegepast in de interimperiode tussen het sluiten van de overeenkomst en de oprichting en inbedrijfstelling van de gemeenschappelijke onderneming en beoogt slechts te verhinderen dat het concurrentieverbod voor de aanvang van de werkzaamheid van de gemeenschappelijke onderneming door de moedermaatschappijen zou worden ontdoken.

Aldus is aan de in artikel 65, lid 2, sub b), gestelde voorwaarde eveneens voldaan.

25. Tenslotte dient te worden onderzocht of de overeenkomst de betrokken ondernemingen niet de macht kan geven om voor een belangrijk gedeelte van de betrokken produkten op de gemeenschappelijke markt de prijzen vast te stellen, de produktie of de afzet te beheersen of te beperken, of deze produkten kan onttrekken aan de daadwerkelijke mededinging van andere ondernemingen op de gemeenschappelijke markt.

Deze gevolgen van de totstandbrenging van de betrokken overeenkomst zullen voornamelijk tot het arbeidsterrein van de gemeenschappelijke onderneming, d. i. de regio Mannheim-Ludwigshafen beperkt blijven. Buiten deze regio zullen de beide indirect aan de overeenkomst deelnemende groepen (groep in Gebr. Röchling en groep Sacilor via Saarlux) als zelfstandige concurrenten actief blijven. Deze concurrentie wordt door de overeenkomst niet wezenlijk belemmerd, aangezien de afzetomstandigheden in de verschillende door de moedermaatschappijen of door de gemeenschappelijke onderneming bevoorrade gebieden uiteenlopen en de door de betrokken ondernemingen verder zelfstandig afgezette hoeveelheden aanzienlijk groter zijn dan de door de gemeenschappelijke onderneming afgezette hoeveelheden, die slechts 5,4 % van de totale omzet van de beide groepen uitmaken (zie tabel bij overweging 11). Daar komt nog bij dat de betrokkene in alle gebieden van de Bondsrepubliek Duitsland blootstaan aan een levendige concurrentie van andere, deels aanzienlijk grotere, aanbieders. Uit het bovenstaande blijkt derhalve dat de onderhavige overeenkomst voldoet aan de voorwaarden van artikel 65, lid 2, sub c).

26. Aan de ter ontheffing voorgelegde overeenkomst is geen termijn verbonden. Ten einde haar gevolgen en de ontwikkeling van haar invloed op de marktomstandigheden te kunnen nagaan, acht de Commissie het gewenst de ontheffing voorlopig voor een periode van acht jaar te verlenen.

27. De ter ontheffing voorgelegde overeenkomst is derhalve met inachtneming van de beperking in de tijd verenigbaar met artikel 65, lid 2, van het Verdrag,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Voor de oprichting van het „Stahlcenter Röchling-Possehl GmbH & Co. KG" te Mannheim, door Röchling Eisenhandel KG te Ludwigshafen en Possehl Eisen- und Stahl GmbH te Mannheim, wordt ontheffing van het kartelverbod verleend.

Artikel 2

Voor de tussen Röchling Eisenhandel KG te Ludwigshafen en Possehl Eisen- und Stahl GmbH te Mannheim, respectievelijk Eisen- und Stahlgesellschaft Saar-Luxemburg mbH te Stuttgart, gesloten overeenkomst inzake de exclusieve bevoorrading van de wederzijdse klanten in de regio Mannheim-Ludwigshafen door het Stahlcenter Röchling-Possehl GmbH & Co. KG te Mannheim wordt tot en met 31 december 1993 ontheffing van het kartelverbod verleend.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot de Röchling Eisenhandel KG, Richard Wagner-Str. 9, D-6800 Mannheim en de Possehl Eisen- und Stahlgesellschaft mbH, Rotterdamer Strasse 21-23, D-6800 Mannheim.

Gedaan te Brussel, 5 februari 1986.

Voor de Commissie
Peter SUTHERLAND
Lid van de Commissie